

Socioekonomický vývoj nemetropolitních oblastí ČR se zřetelem na rozvojové potřeby jednotlivých regionů

RNDr. Radim Perlín, Ph.D.

Přírodovědecká fakulta UK

Výzkumné centrum RURAL

Rozvoj venkova

Nástroje rozvoje

Top down – státní politiky, politiky EU

Bottom up – formulované místní komunitou na základě místních potřeb

Top down vede k unifikaci, k dosažení standardu k dorovnání neodůvodněných regionálních rozdílů

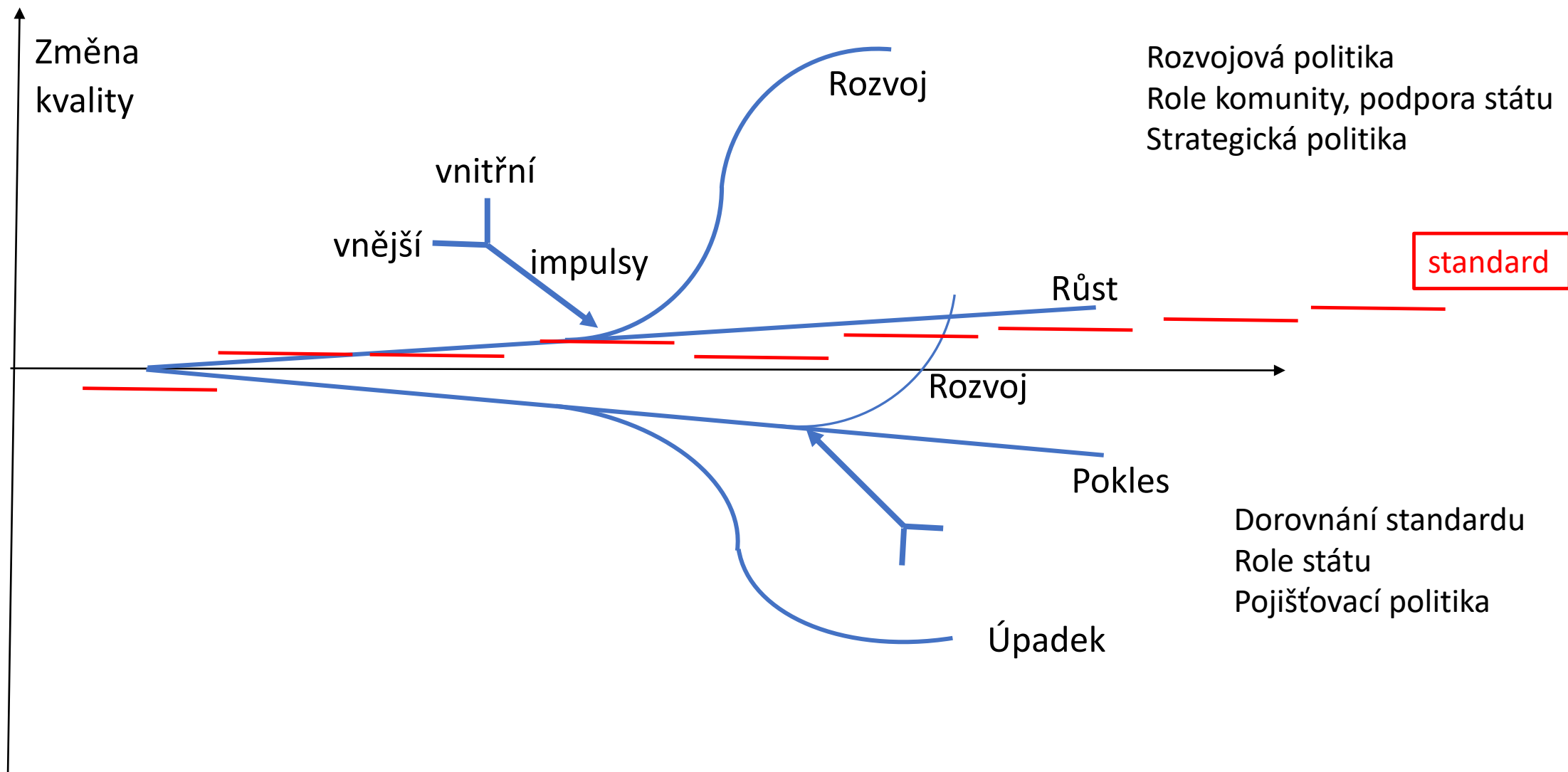
Bottom up vede k diverzifikaci, ale ve stejné řádovostní kategorii

Sociálně ekonomickou pozici definují vnitřní a vnější podmínky

Řádovostní pozici determinuje především vnější rozvojové faktory - poloha, velikost

Vnitřní rozvojové faktory mohou měnit pozici v rámci stejného řádu

Rozvoj a růst

Nástroje rozvoje

Vnitřní:

Územní plán, Strategický plán,

Lidské zdroje, lidský kapitál, sociální kapitál, identita,
komunitní plánování, lokální aktivity, společenství, ... měkké faktory

Vnější:

Poloha, velikost

Dotace, investiční pobídky, příchod investora, sdílení dobrých
zkušeností,

Filosofické ukotvení

50. – 70. léta modernismus

Charakterizován výchozími postoji vycházejícím z pozitivismu, víra ve schopnost pochopit, poznat společnost, řídit společnost,

Dominující je zájem společnosti, vychází z konceptu TOP DOWN

80. - 90. postmodernismus, strukturalismus

Znevěrohodnění základních tezí společnosti, ukončení obecné shody na tom, co je správné, společnost se strukturalizuje do jednotlivých zájmových skupin, které hájí svoje parciální zájmy, uplatnění principu BOTTOM UP

Dominuje zájem komunity

00 + (nultá léta) Post strukturalismus

Reakce na složitější společnost, složitější vztahy a nástup nových medií nových možností komunikace, nových dominujících témat,

Dominuje individuální zájem, zájem malé skupiny

2015 + Doba post-faktická

Institucionální teoretické koncepty

Vychází z ekonomických směrů 80 let

Nástroje regionálního rozvoje založeny na významu institucí

Formální instituce (s adresou) úřad, obec, starosta

Neformální instituce (bez adresy), skupina, osobnost

Význam důvěry a spolupráce mezi institucemi

Význam lidského a sociálního kapitálu

Typické teoretické směry:

Teorie učících se regionů

Klastry, Triple helix, globální produkční/komoditní řetězce, RIS

Institucionální teoretické koncepty

Tyto koncepty zdůrazňují spolupráci a inovaci, podporu malých a středních firem, podpora lokálního produktu, síťování, schopnost učení, sdílení znalosti a dovednosti.

Typickým příkladem je obecné ukotvení místních akčních skupin jako nových nástrojů rozvoje venkovského prostoru

Zdůraznění významu lokálních lídrů, význam inovativních přístupů

Klíčové pojmy : Lidský kapitál, sociální kapitál, aktér

Role aktérů

LK – znalost a dovednost, schopnost komunikace vede k identifikaci aktérů

Sociální sítě jasněji identifikují aktéry lokálního rozvoje – to jsou představitelé jednotlivých skupin, vůdčí osobnosti v sociálních sítích.

Aktér – aktivní účastník územního rozvoje,

Je snadné být negativní aktér – nesouhlasit, protestovat, napadat rozhodnutí, dokument,

Je mnohem obtížnější hledat společnou dohodu o budoucím uspořádání území, vystupovat jako pozitivní aktér

Obsah projektu

Zpracování analytických dat k hodnocení socioekonomických předpokladů rozvoje
T: 9/18

Území – celé Česko

- Sbírány ukazatele za úroveň obcí z různých zdrojů (blíže viz seznam)
- Naplňovány tři hlavní tematické oblasti – dimenze budoucího vymezení:
 - Polohová exponovanost (hustota zalidnění, progresivita ekonomické struktury aj.)
 - Kvalita lidského a sociálního kapitálu (vzdělanost, nezaměstnanost, volební účast, exekuce aj.)
 - Vyspělost (experimentálně HPH, vybavení obcí, RUD, spolková činnost)
- Dílčí ukazatele agregovány (např. Funkční velikost, index vzdělanosti, dopravní obslužnosti aj.), nebo rozprostřeny (HPH)
- Podstatné ukazatele, které vstoupí do vymezení a typologie nemetropolitních oblastí scelovány do úrovně SO POU
- Výběr pomocí korelačních analýz a faktorové analýzy

Sociologický výzkum

Výzkum postojů obyvatel podle typů venkova

Základní ověření toho, co jsou skutečné problémy rozvoje venkova, co obyvatelé vnímají jako problémy,

osloveno cca 1000 respondentů v obcích do 3000 obyvatel, zajištěno prostřednictvím STEM

Další postup

Ověření prostřednictvím kvantitativní analýzy a výsledků sociologického výzkumu prostřednictvím podrobných studií ve vybraných ORP.

Zkoumání vztahu jádro – periferie na mikroregionální úrovni, ověření role lokálních aktérů jako nositelů aktivit v území.

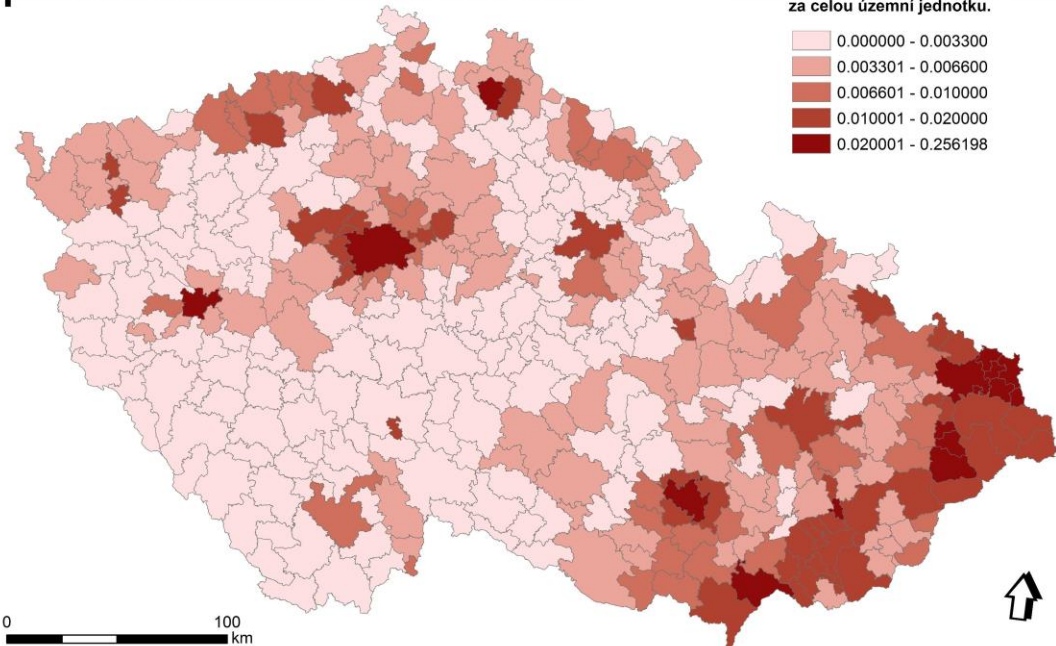
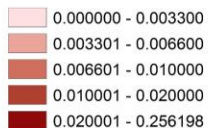
Výsledek

Soubor doporučení pro MMR jako podklad pro formulaci Strategie regionálního rozvoje 21 +

Podklad pro formulaci konkrétních opatření, které mohou skutečně přispět k rozvoji venkovských oblastí.

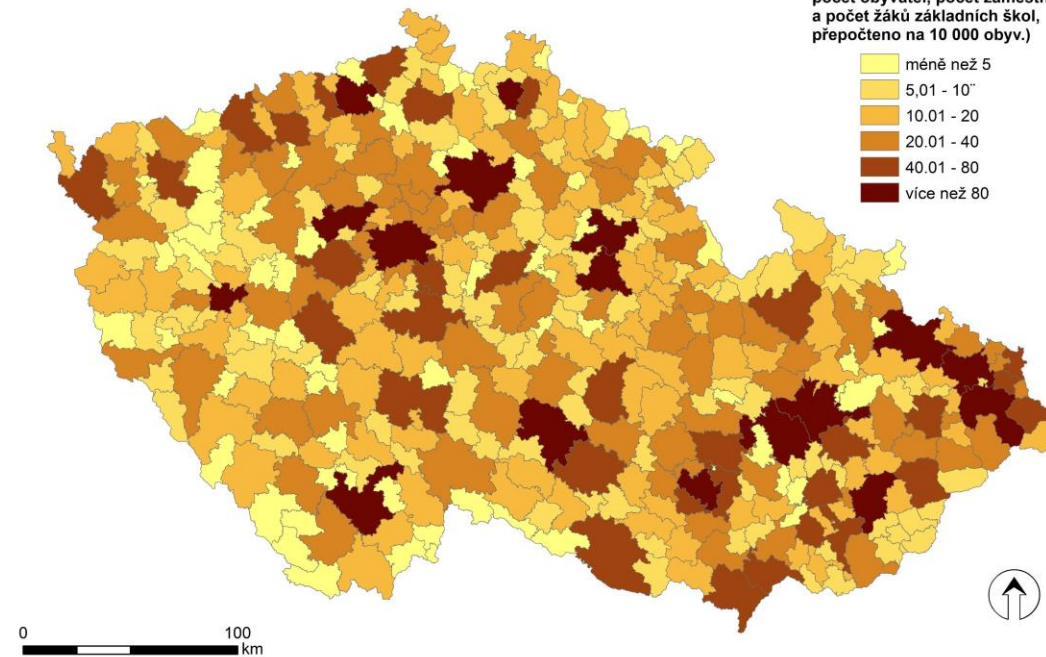
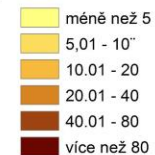
Podíl na RUD relativizovaný počtem místních částí za POÚ

Procentní podíl obce na částech výnosu
daní podle § 4 odst. 1 písm. b) až f) zákona
dělený počtem místních částí sumarizovaných
za celou územní jednotku.

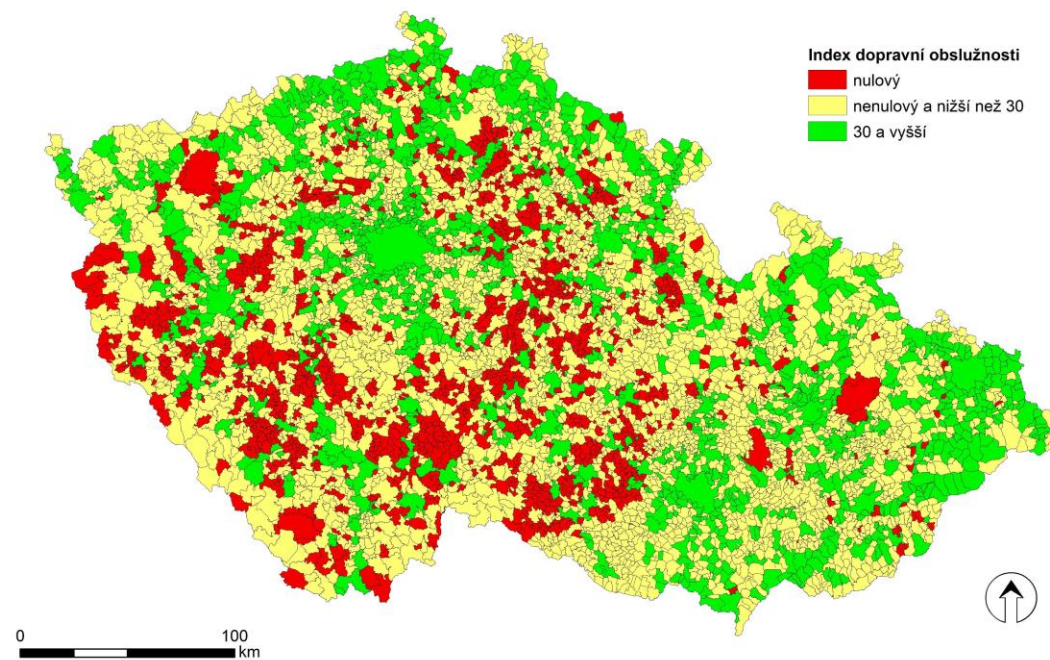
Funkční velikost POÚ

Funkční velikost POÚ (zohledněn
počet obyvatel, počet zaměstnanců
a počet žáků základních škol,
přepočteno na 10 000 obyv.)

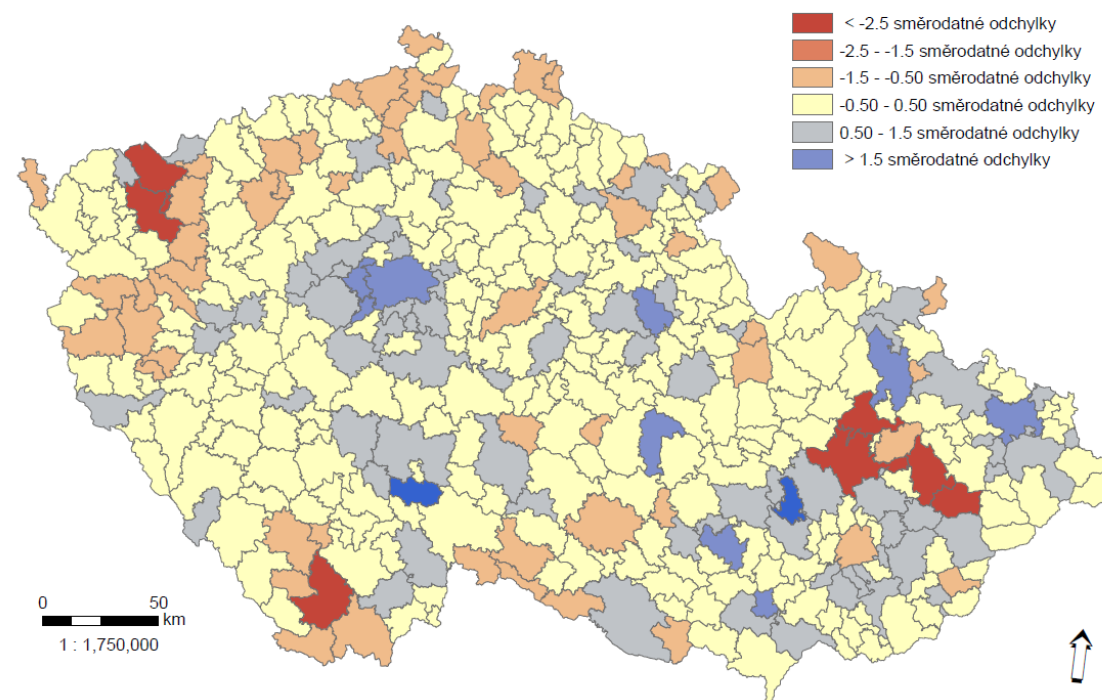

Prostorová diferenciacie vybraných ukazatelů

Index dopravní obslužnosti obcí

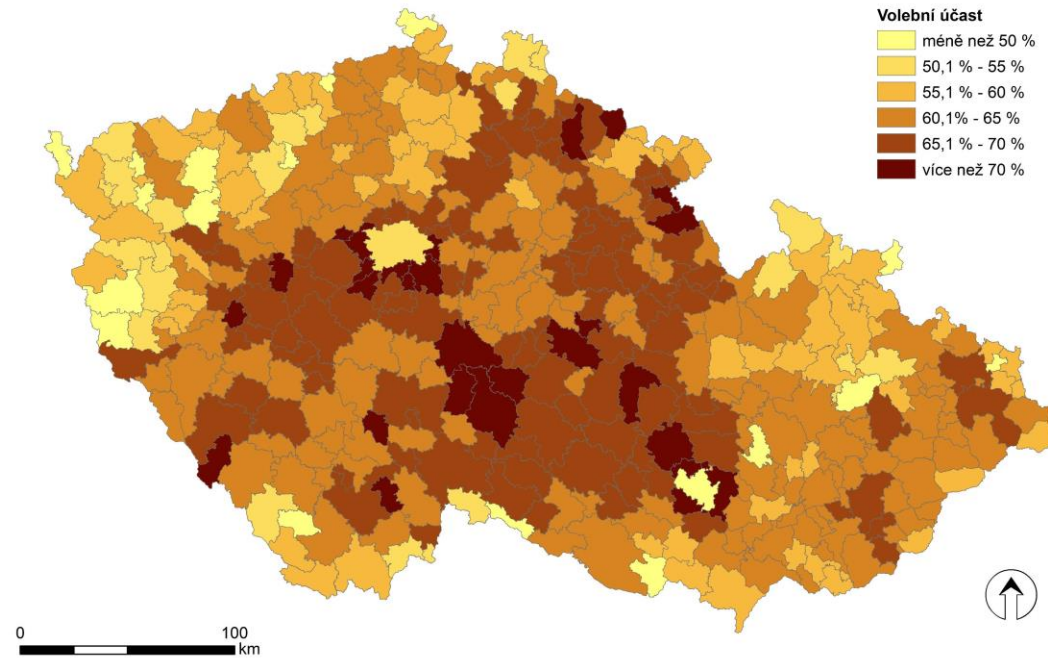

Index vzdělání za POÚ

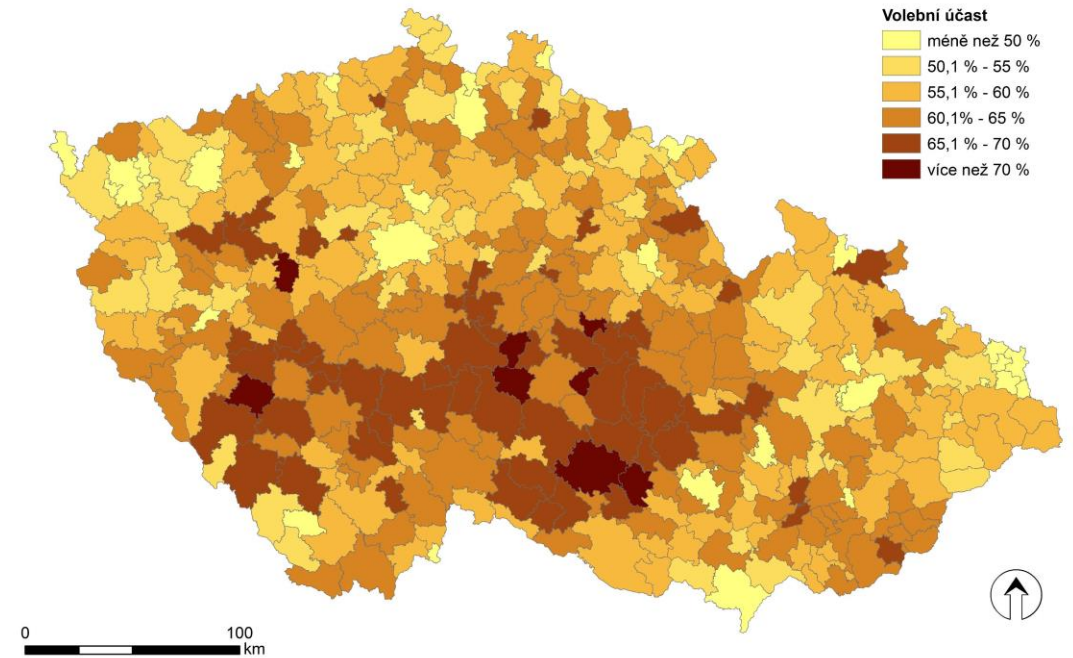

Prostorová diferenciacie vybraných ukazatelů

Volební účast v parlamentních volbách 2017

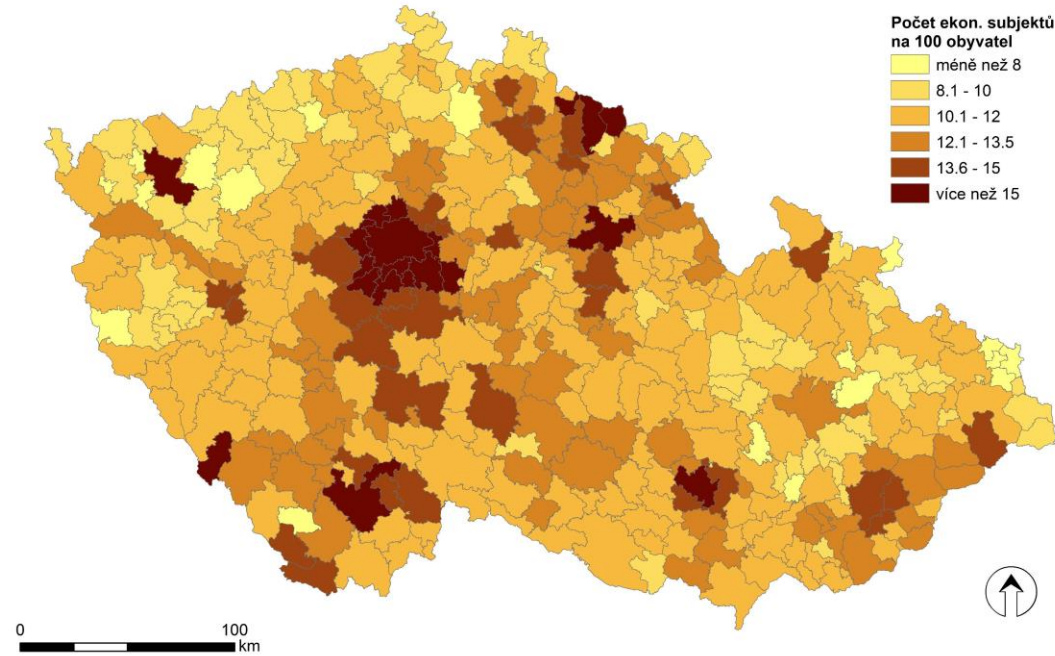

Volební účast v komunálních volbách 2014

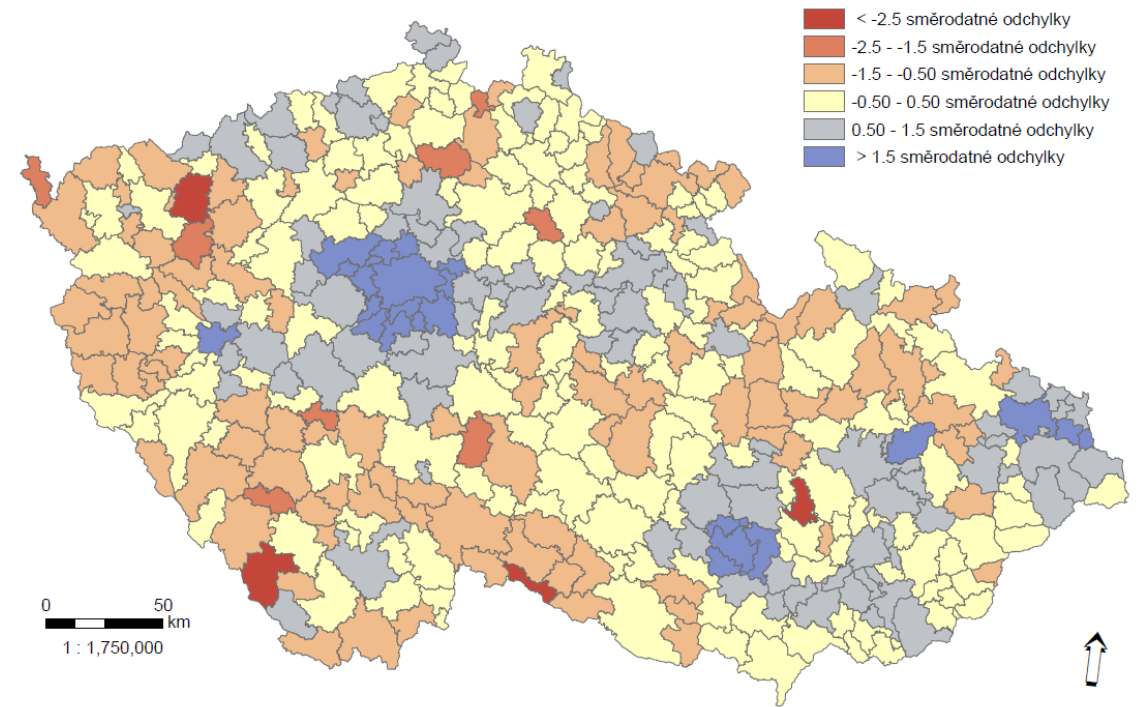

Prostorová diferenciacie vybraných ukazatelů

Ekonomické subjekty na obyvatele POÚ

Progresivita ekonomické struktury za POÚ

Prostorová diferenciacie vybraných ukazatelů

DĚKUJI ZA POZORNOST

Kontakt: perlin@natur.cuni.cz